

DET KONGELIGE ARBEIDS-
OG ADMINISTRASJONSDEPARTEMENT

Ot.prp. nr. 94

(2003–2004)

Om lov om endringer i EØS-konkurranseloven og konkurranse- loven

*Tilråding fra Arbeids- og administrasjonsdepartementet av 24. september 2004,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Bondevik II)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

Arbeids- og administrasjonsdepartementet legger med dette fram forslag til endringer i lov 5. mars 2004 nr. 11 om gjennomføring og kontroll av EØS-avtalens konkurranseregler (EØS-konkurranseloven) og lov 5. mars nr. 12 om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger (konkurranseloven).

Proposisjonen bygger på departementets høringsnotat av 18. juni 2004.

Kapittel 2 redegjør for bakgrunnen for og høring av forslaget til endringer i konkurranse-
lovene.

Kapittel 3 gir alminnelige merknader til endringer i EØS-konkurranseloven og konkurranse-
loven,

som er en følge av gjennomføringen i norsk rett av nye regler for kontroll med foretakssammenslutninger i EØS-avtalen og i Avtale mellom EFTA-sta-
tene om opprettelse av et Overvåkningsorgan og en Domstol (ODA).

Kapittel 4 omtaler øvrige endringer i EØS-kon-
kurranseloven og konkurranse-
loven.

Kapittel 5 gjelder administrative og økonomiske konsekvenser.

Kapittel 6 gir merknader til de paragrafene i konkurranse-
lovene som er foreslått innført eller endret.

2 Bakgrunn og høring

2.1 Bakgrunn

Stortinget vedtok 5. mars 2004 lov nr. 11 om gjennomføring og kontroll av EØS-avtalens konkurranseregler (EØS-konkurranseloven) og lov nr. 12 om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger (konkurranseloven). Konkurranseloven trådte i kraft 1. mai 2004. På grunn av forsinkelser med innlemmelsen av rådsforordning (EF) nr. 1/2003 i EØS-avtalen, har EØS-konkurranseloven per september 2004 ennå ikke trådt i kraft.

Allerede da lovene ble vedtatt, var det klart at det ville bli behov for endringer i løpet av lovenes første leveår. Årsaken til dette var at EU vedtok en ny fusjonsforordning 20. januar 2004 (rådsforordning (EF) nr. 139/2004), som ved innlemmelse i EØS-avtalen ville kreve endringer i norsk konkurranselovgivning. Fordi det tok tid å avklare hvordan EUs fusjonsforordning skulle innlemmes i EØS-avtalen, var det ikke mulig å ta hensyn til dette nye regelverket da konkurranseelovene ble vedtatt av Stortinget. Endringene, som er en følge av gjennomføringen i norsk rett av det nye fusjonsregelverket i EØS, er behandlet i proposisjonens kapittel 3.

I tiden etter at lovforslagene ble vedtatt, har departementet blitt oppmerksom på at det hefter enkelte svakheter av mer teknisk karakter ved begge de vedtatte lovene. Siden lovene uansett skal endres, benytter departementet anledningen til samtidig å rette opp dette. Det er i hovedsak tale om rene redaksjonelle/tekniske endringer, men det er også enkelte endringer av innholdsmessig karakter. Disse endringsforslagene er behandlet i kapittel 4.

2.2 Høringsinstansene

Departementet sendte 18. juni 2004 brev til følgende høringsinstanser:

Akademikerne
 Aksjesparerforeningen i Norge
 ANFO, Norske Annonserers forbund
 Apokjeden AS
 Alle departementene

Bryggeri- og mineralvannfabrikkenes Forening
 Brønnøysundregistrene
 Coop Norge
 Dagligvareleverandørenes Forening
 Datatilsynet
 Den norske Advokatforening
 Den norske Fagpresses Forening
 Den norske Forfatterforening
 Den norske Forleggerforening
 Den norske Revisorforening
 Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen
 Det juridiske fakultet, Universitetet i Oslo
 Det juridiske fakultet, Universitetet i Tromsø
 Domstolsadministrasjonen
 Entreprenørforeningen – Bygg og Anlegg
 Euroinfo
 EFTAs Overvåkningsorgan
 Finansnæringens Hovedorganisasjon
 Fiskerinæringens landsforening
 Folketrygdfondet
 FONØ
 Forbrukerombudet
 Forbrukerrådet
 GRAMO
 Hakon Gruppen
 Mediebedriftenes Landsforening
 Handels- og Servicenæringenes Hovedorganisasjon
 Handelshøyskolen BI
 Industriens Forening
 Kjøttbransjens Landsforening
 Kommunenes Sentralforbund
 Konkurransetilsynet
 Kopinor
 Kredittilsynet
 Landsorganisasjonen i Norge
 Legemiddelindustriforeningen
 Legemiddelparallelimportørforeningen
 Maskinentreprenørenes Forbund
 NAVO, Arbeidsgiverforening
 Norges Apotekerforening
 Norges Bank
 Norges Bedriftsforbund
 Norges Bilbransjeforbund
 Norges Bondelag
 Norges Byggmesterforbund
 Norges Colonialgrossisters Forbund

Norges Eiendomsmeglerforbund
Norges Eksportråd
Norges Elektroentreprenørforbund
Norges Fiskarlag
Norges Fondsmeglerforbund
Norges Forsikringsforbund
Norges Gullsmed Forbund
Norges Handelshøyskole
Norges Kooperative Landsforening
Norges Rederiforbund
Norges Skogeierforbund
Norges Taxiforbund
Norsk Bonde- og Småbrukarlag
Norsk Hotell- og Restaurantforbund
Norsk Industriforening for Generiske legemidler
Norsk Landbrukssamvirke
Norske Fiskeoppdretteres Forening
Norsk Petroleumsinstitutt
Norsk Skogbruk
Norske Avisers Landsforening
NORWACO
NHO
Oljeindustriens Landsforening
Oslo Børs
Oslo Statsadvokatembeter
Regjeringsadvokatembetet
Reiselivsbedriftenes Landsforening
Rederienes Landsforening

Riksadvokatembetet
Riksrevisjonen
Rådgivende Ingeniørers Forening
Sivilombudsmannen
Skatterevisorenes Forening
Sparebankforeningen i Norge
TONO
Transportbrukernes Fellesorganisasjon
Teknologibedriftenes Landsforening
Verdipapirsentralen
Vitusapotek
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund
ØKOKRIM

I brevet ble det orientert om at høringsnotat m.m. med forslag til endringer i konkurranselovene var lagt ut på departementets sider på Odin. I høringsnotatet ble nødvendige endringer som følge av ny fusjonsforordning i EU drøftet. Videre behandlet notatet innholdet i den alminnelige meldeplikten, gjennomføringsforbud for minoritetsserverv, overtredelsesgebyr også for sammenslutninger av foretak og enkelte rent tekniske endringer.

Departementet har mottatt 37 svar. Av disse hadde åtte merknader. Merknader som knytter seg til de konkrete endringsforslagene vil bli omtalt under de respektive avsnitt i proposisjonen som merknadene berører.

3 Endringer som følge av nye regler for kontroll med foretakssammenslutninger i EØS-avtalen og ODA

3.1 Kort om regelverket for kontroll med foretakssammenslutninger i EU/EØS

EUs ministerråd vedtok 20. januar 2004 en ny forordning (rådsforordning (EF) nr. 139/2004) om kontroll med foretakssammenslutninger (fusjonsforordningen).¹ Forordningen erstatter den gjeldende forordningen for fusjonskontroll, rådsforordning (EØF) nr. 4064/89, som ble endret ved rådsforordning (EF) nr. 1310/97. Hensikten med de nye reglene er å gjøre fusjonsforordningen til et mer smidig og hensiktsmessig instrument for kontroll med foretakssammenslutninger i EU/EØS. Forordningen innebærer forholdsvis begrensede endringer i forhold til gjeldende regelverk. Som følge av EUs nye praksis med i større grad å konsolidere rettsakter, erstattes imidlertid gjeldende rettsakter med en ny forordning. Forordning (EF) nr. 139/2004 trådte i kraft i EU 1. mai 2004.

Fusjonsforordningen er, med nødvendige EØS-tilpasninger, innlemmet i EØS-avtalen ved EØS-komiteens beslutninger nr. 78/2004 og nr. 79/2004 av 8. juni 2004. Protokoll 4 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et Overvåkningsorgan og en Domstol (ODA), som fastsetter EFTAs overvåkningsorgans (ESAs) prosessuelle kompetanse i konkurransesaker, er endret tilsvarende ved vedtak av 4. juni 2004 i EFTAs faste komité. Endringer av EØS-avtalen og ODA medfører en folkerettslig forpliktelse for Norge til å gjennomføre det nye regelverket i norsk rett.

Norge har imidlertid i EØS-komiteens beslutning nr. 79/2004 tatt forbehold om Stortingets samtykke. Det skyldes at forordningens artikkel 13 og artikkel 22 er av en slik karakter at bestemmelsene i henhold til Grunnloven § 26 annet ledd, må gjennomføres i norsk rett ved lov. Denne beslutningen trer derfor først i kraft når de konstitusjonelle kravene i EFTA-landene er oppfylt. Det er gjennomføringen av disse bestemmelsene, ved endring av både EØS-konkurranseloven og konkurranse-
loven, som er behandlet i denne delen av proposisjonen.

Hoveddelen av forordningen er inntatt i EØS-komiteens beslutning nr. 78/2004 som trådte i kraft 9. juni d.å. Den er gjennomført i norsk rett ved Arbeids- og administrasjonsdepartementets forskrift 9. juni 2004 nr. 900 om endring av forskrift 4. desember 1992 nr. 964 om materielle konkurranse-
regler i EØS og forskrift 9. juni 2004 nr. 901 om endring av forskrift 4. desember 1992 nr. 966 om prosessuelle konkurranseregler i EØS m.v.

Forordning (EF) nr. 139/2004, slik den er gjennomført i EØS-avtalen, setter forbud mot å gjennomføre fusjoner som i betydelig grad vil hindre effektiv konkurranse på det territorium som omfattes av EØS-avtalen eller på en vesentlig del av dette, særlig som et resultat av at en dominerende stilling skapes eller styrkes. Forordningen kommer til anvendelse på foretakssammenslutninger hvor partenes omsetning på henholdsvis verdensmarkedet og i EU eller EØS-EFTA-landene overstiger visse terskelverdier. Sammenslutninger mellom foretak som har en omsetning tilsvarende eller høyere enn disse terskelverdiene, må meldes til og godkjennes av det kompetente overvåkningsorganet før de kan gjennomføres.

Kommisjonen har eksklusiv kompetanse til å behandle foretakssammenslutninger som faller inn under fusjonsforordningen. For foretakssammenslutninger som bare oppfyller terskelverdiene innenfor EFTA-området, vil ESA være kompetent organ. Størrelsen på terskelverdiene gjør imidlertid at ESA, med dagens sammensetning av EØS-EFTA-land, neppe vil få noen saker til behandling. EØS-avtalen legger imidlertid opp til et nært samarbeid mellom overvåkningsorganene når Kommisjonen behandler fusjonssaker hvor partene også har en viss aktivitet i EØS-EFTA-området. Videre vil gjennomføring av eventuelle kontroller på EFTA-statenes territorium alltid bli gjennomført av ESA. Dette gjelder også i saker som behandles av Kommisjonen.

Fusjonsforordningen fastsetter således også en klar fordeling av jurisdiksjon mellom Kommisjonen og nasjonale myndigheter. Kommisjonen har eksklusiv kompetanse til å behandle foretakssammenslutninger som faller inn under fusjonsforordningen. Andre foretakssammenslutninger behandles av nasjonale konkurransemyndigheter i hen-

¹ Begrepene «fusjon» og «foretakssammenslutning» brukes her av praktiske årsaker om hverandre, selv om de strengt tatt har litt forskjellig betydning.

hold til det nasjonale regelverket for kontroll med foretakssammenslutninger. For å sikre at en fusjon behandles av den myndighet som er best egnet, er det på bestemte vilkår åpnet for å overføre behandlingen av en sak både fra Kommisjonen til nasjonale myndigheter og fra nasjonale myndigheter til Kommisjonen.

3.2 Norske domstolars prøvelsesrett av ESAs beslutning om bevissikring

3.2.1 Bakgrunn og gjeldende rett

Artikkel 13 i fusjonsforordningen fastsetter Kommisjonens kompetanse ved bevissikring i tilknytning til en sak om foretakssammenslutning. Bestemmelsen utvider Kommisjonens kompetanse noe i forhold til den tidligere fusjonsforordningen og tilpasser den til dagens behov. Dette innebærer blant annet at Kommisjonen nå kan innhente elektronisk lagret informasjon og at adgangen til å ta opp muntlige forklaringer under bevissikringen er utvidet.

Artikkel 13 samordner reglene for bevissikring i fusjonskontrollen med reglene for bevissikring i saker om overtredelse av artikkel 81 og 82 EF (tilsvarende EØS-avtalen artikkel 53 og 54). En forskjell er likevel at det ved bevissikring i fusjonssaker ikke vil være adgang til å foreta bevissikring i private hjem.

Artikkel 13 nr. 8 kodifiserer videre de gjeldende rammer for nasjonale domstolars rett til å prøve Kommisjonens beslutning om bevissikring. Det er opp til nasjonal rett å regulere om domstolene skal prøve Kommisjonens beslutning om å gjennomføre bevissikring hos foretak. I den grad nasjonal rett krever beslutning fra domstolene, fastlegger forordningen nå eksplisitt de nasjonale domstolenes vurderingstema.

Fusjonsforordningen artikkel 13 er inntatt i ODA ved endringer i ODA protokoll 4 del III kapittel XIII artikkel 13 slik at ESA har fått tilsvarende kompetanse og funksjon i EFTA-pilaren som Kommisjonen har i EU. Denne bestemmelsen i ODA regulerer således ESAs adgang til å foreta bevissikring i en sak om foretakssammenslutning.

Artikkel 13 nr. 8, slik den er inntatt i ODA protokoll 4 del III kapittel XIII, lyder:

«EFTAs overvåkningsorgans kontrollmyndighet

8. Når det søkes om tillatelse som nevnt i nr. 7, skal den nasjonale rettsmyndighet prøve om EFTAs overvåkningsorgans vedtak er autentisk og at de planlagte tvangsmidler verken er vil-

kårlige eller går for langt i forhold til kontrollens gjenstand. Når den prøver om tvangsmidlene er forholdsmessige, kan den nasjonale rettsmyndighet direkte eller gjennom vedkommande myndighet i EFTA-staten anmode EFTAs overvåkningsorgan om nærmere forklaringer om kontrollens gjenstand. Den nasjonale rettsmyndighet kan likevel verken prøve nødvendigheten av kontrollen eller kreve å få de opplysninger som finnes i EFTAs overvåkningsorgans saksdokumenter. Det er EFTA-domstolens oppgave å kontrollere lovligheten av EFTAs overvåkningsorgans vedtak.»

Protokoll 24 til EØS-avtalen regulerer nærmere samarbeidet mellom overvåkningsorganene. Her er det for eksempel beskrevet hvordan Kommisjonen skal gå frem hvis den ønsker informasjon fra foretak lokalisert innenfor EFTA-territoret.

EØS-konkurranseloven har i dag ingen regler som regulerer domstolenes prøvelsesrett av ESAs beslutning om kontroll i en fusjonssak. I lovens § 3 tredje og fjerde ledd er det imidlertid regler om domstolenes prøvelsesrett i saker om overtredelse av artikkel 53 eller 54 EØS. Grunnen til at det ikke er regler om prøvelsesretten i fusjonssaker, er at fusjonsforordningen ble vedtatt kort tid før Stortingets vedtak om ny EØS-konkurranselov. Da det var behov for først å avklare hvordan fusjonsforordningen skulle innlemmes i EØS-avtalen, omfattet ikke EØS-konkurranseloven § 3 de nye bestemmelsene om bevissikring i denne forordningen.

3.2.2 Høringsnotatet

Departementet foreslo i høringsnotatet å endre EØS-konkurranseloven § 3 tredje ledd slik at bestemmelsen også omfatter bevissikring i saker om kontroll med foretakssammenslutninger. Videre ble det foreslått noen språklige endringer av fjerde ledd, for å bringe ordlyden i overensstemmelse med oversettelsen av artikkel 21 i ODA protokoll 4 kapittel II.

3.2.3 Høringsinstansenes merknader

Konkurransetilsynet mener forslaget til ny § 3 fjerde ledd i EØS-konkurranseloven kan gi inntrykk av at det er adgang til å foreta bevissikring i private hjem også ved håndheving av fusjonsforordningen. For å klargjøre dette i bestemmelsen foreslår Konkurransetilsynet at § 3 fjerde ledd første punktum endres til:

«Ved begjæring om bevissikring etter EØS-avtalen artikkel 53 og 54 som gjelder andre lokaler ...»

Konkurransetilsynet påpeker at nest siste og siste punktum i § 3 tredje og fjerde ledd er identiske. Tilsynet mener det kan synes noe unødvendig å gjenta denne teksten to ganger. Konkurransetilsynet mener derfor det bør vurderes å flytte de aktuelle setningene til et nytt femte ledd med følgende ordlyd:

«Retten kan ved prøving av begjæring om bevissikring etter tredje og fjerde ledd verken prøve ...»

Advokatforeningen stiller i sin uttalelse spørsmål ved oversettelsen. Nærmere bestemt mener de at de engelske uttrykkene «books» og «records» har en videre betydning enn «bøker» og «dokumenter» som er brukt i den norske oversettelsen. Etter Advokatforeningens syn kan det stilles spørsmålstegn ved om sistnevnte omfatter opplysninger som er lagret elektronisk eller på annen papirløs måte. Advokatforeningen viser imidlertid til at ordvalget er det samme som i forskriften om prosessuelle konkurranseregler i EØS-avtalen og finner derfor at ordvalget likevel er hensiktsmessig.

Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon (HSH) mener at forslaget til ny § 3 kunne vært mer presis ved at det ble henvist til konkrete bestemmelser i EØS-avtalen og ikke bare «fusjonskontroll».

3.2.4 Departementets vurderinger

Departementet har kommet til at innholdet i § 3 tredje og fjerde ledd i EØS-konkurranseloven blir mer oversiktlig dersom det struktureres annerledes. Det foreslås derfor å dele inn paragrafen i flere ledd. På den måten blir det klarere hva nasjonale domstoler kan prøve i hver enkelt type bevissikringsvedtak fra ESA. Departementet er videre enig med Konkurransetilsynet i at det er opplysende å ta inn en henvisning til EØS-avtalen artikkel 53 og 54 i det leddet som gjelder prøvelsesretten ved bevissikring i andre lokaler, herunder private hjem, enn de som tilhører foretaket. Samtidig bør formuleringen endres til bevissikring ved *mistanke* om overtredelse av disse bestemmelsene, fordi artikkel 53 og 54 er materielle regler og ikke prosessuelle regler om bevissikring.

Departementet har merket seg Advokatforeningens innspill vedrørende forståelsen av begrepene «bøker» og «dokumenter». Departementet ser at den umiddelbare forståelsen av ordlyden kan gi grunnlag for en antakelse om at disse begrepene ikke favner så vidt som de engelske «books» og «records». Etter departementets syn er det imidlertid ikke tvilsomt at innholdet i de norske begrepene

skal være det samme som i EUs terminologi. Etter som begrepene allerede er i bruk i den nevnte prosessuelle forskriften, foreslår ikke departementet noen endring i forhold til forslaget i høringsnotatet på dette punkt.

Etter dette anbefaler departementet at EØS-konkurranseloven § 3 tredje og fjerde ledd endres som foreslått i høringsnotatet, men med den presiseringen av fjerde ledd som Konkurransetilsynet har foreslått. Departementet finner det hensiktsmessig med en inndeling i flere ledd. Bestemmelsen foreslås da å lyde slik:

«Ved begjæring om bevissikring som gjelder adgang til lokaler, eiendommer og transportmidler som tilhører foretak eller sammenslutninger av foretak, prøver retten om EFTAs overvåkningsorgans vedtak er autentisk og at de planlagte tvangsmidlene verken er vilkårlige eller går for langt i forhold til kontrollens gjenstand.

Når retten ved begjæring om bevissikring ved mistanke om overtredelse av EØS-avtalen artikkel 53 eller artikkel 54 prøver om tvangsmidlene er forholdsmessige, kan den direkte eller gjennom Konkurransetilsynet anmode EFTAs overvåkningsorgan om nærmere forklaringer, særlig om hvilke grunner EFTAs overvåkningsorgan har til å mistenke at det foreligger en overtredelse av EØS-avtalen artikkel 53 eller artikkel 54, og om hvor alvorlig den antatte overtredelsen er og på hvilken måte det berørte foretaket har medvirket.

Ved begjæring om bevissikring ved mistanke om overtredelse av EØS-avtalen artikkel 53 eller artikkel 54 som gjelder andre lokaler, eiendommer og transportmidler, herunder private hjem, prøver retten om vedtaket fra EFTAs overvåkningsorgan er autentisk og at de planlagte tvangsmidlene verken er vilkårlige eller går for langt, særlig i forhold til hvor alvorlig den antatte overtredelsen er, betydningen av det ønskede bevismaterialet, det berørte foretaks medvirkning og den rimelige sannsynligheten for at bøker og forretningsdokumenter som gjelder kontrollens gjenstand, oppbevares i de lokaler det er anmodet om tillatelse for. Retten kan direkte eller gjennom Konkurransetilsynet anmode EFTAs overvåkningsorgan om nærmere forklaringer om de forhold den må ha kjennskap til for at den skal kunne prøve om de planlagte tvangsmidlene er forholdsmessige.

Når retten ved begjæring om bevissikring etter EØS-avtalens bestemmelser om fusjonskontroll prøver om tvangsmidlene er forholdsmessige, kan den direkte eller gjennom Konkurransetilsynet anmode EFTAs overvåkningsorgan om nærmere forklaringer om kontrollens gjenstand.

Retten kan likevel etter tredje til sjette ledd verken prøve nødvendigheten av kontrollen eller kreve å få de opplysninger som finnes i EFTAs overvåkningsorgans saksdokumenter. Det er EFTA-domstolens oppgave å prøve lovligheten av vedtaket fra EFTAs overvåkningsorgan.»

Som følge av at § 3 deles opp i flere ledd, må § 3 annet ledd endres slik at henvisningen blir korrekt. Departementet foreslår derfor at denne bestemmelsen endres slik:

«Når tingretten prøver en begjæring om bevissikring etter konkurranse-
loven § 25 annet ledd, er rettens prøvesesrett regulert av reglene i tredje til syvende ledd.»

3.3 Overføring av saker om foretakssammenslutning til overvåkningsorganene

3.3.1 Bakgrunn og gjeldende rett

Som redegjort for ovenfor, fastsetter fusjonsforordningen en klar fordeling av kompetanse mellom Kommisjonen og nasjonale myndigheter. I en del tilfeller kan det likevel være behov for å overføre en sak for å sikre at den myndighet som er best egnet, kan behandle saken. Den tidligere fusjonsforordningen inneholdt allerede en viss adgang til å overføre fusjonssaker fra Kommisjonen til nasjonale myndigheter (artikkel 9) og fra nasjonale myndigheter til Kommisjonen (artikkel 22). Den nye fusjonsforordningen utvider overføringsadgangen og gjør den til et mer smidig og hensiktsmessig instrument for slik overføring. Det er videre også åpnet for at en sak kan overføres både til og fra Kommisjonen før den er meldt. Det er imidlertid bare overføring etter artikkel 22 (fra nasjonale myndigheter til Kommisjonen) som krever endringer i konkurranse-
loven.

Artikkel 22 fastsetter kriteriene for når en eller flere medlemsstater som har kompetanse etter nasjonal rett til å behandle en fusjon, kan velge å overføre en sak til behandling i Kommisjonen. Kommisjonens kompetanse i saken vil kun gjelde i forhold til den eller de overførende stater. Medlemsstater som velger å ikke overføre saken, beholder sin kompetanse i henhold til nasjonal konkurranse-
lovgivning.

Artikkel 22 nr. 2 fastsetter at når en eller flere medlemsstater anmoder Kommisjonen om å overta en sak, skal de øvrige medlemsstatene underrettes om dette. Alle nasjonale tidsfrister for behandlingen av fusjonen avbrytes inntil spørsmålet om over-

føring er avklart. Andre medlemsstater kan da slutte seg til anmodningen om overføring innen 15 virkedager. Fristavbruddet opphører for den enkelte stat når den eventuelt har informert Kommisjonen om at den ikke vil slutte seg til en anmodning om overføring.

Artikkel 22 nr. 3 fastsetter at når Kommisjonen har vedtatt å overta en sak til behandling, kan de medlemsstater som har overført saken, ikke lenger anvende sin nasjonale konkurranse-
lovgivning på foretakssammenslutningen.

Fusjonsforordningen artikkel 22 er inntatt i ODA ved endringer i ODA protokoll 4 del III kapittel XIII artikkel 22 slik at ESA har fått tilsvarende kompetanse og funksjon i EFTA-pilaren som Kommisjonen har i EU. Denne bestemmelsen i ODA regulerer således adgangen til å overføre en sak fra en eller flere EFTA-stater til ESA. ODA inneholdt på samme måte som den forrige fusjonsforordningen, også tidligere en adgang for EFTA-statene til å overføre en foretakssammenslutning til ESA.

Det er også åpnet for at en sak kan overføres fra en EFTA-stat til Kommisjonen og omvendt. Reglene om dette finnes i EØS-avtalen protokoll 24 artikkel 6. I bestemmelsens tredje ledd fremgår det at en eller flere EFTA-stater kan *slutte seg til* en anmodning etter artikkel 22 i fusjonsforordningen fra EUs medlemsstater. Protokoll 24 artikkel 6 fastsetter tilsvarende regler som artikkel 22 i fusjonsforordningen om avbrytelse av nasjonale tidsfrister og at nasjonale fusjonsregler ikke lenger kan anvendes på saken.

Konkurranseloven §§ 18 og 20 fastsetter tidsfrister for Konkurransetilsynets saksbehandling i fusjonssaker. Paragraf 20 siste ledd fastsetter regler for fristavbrytelse. Bestemmelsen dekker imidlertid ikke avbrytelse som følge av at spørsmålet om overføring til et av overvåkningsorganenes jurisdiksjon er under vurdering. Konkurranseloven § 16 fastsetter at Konkurransetilsynet *skal* gripe inn overfor en foretakssammenslutning dersom det finner at de materielle vilkårene for inngrep er til stede. Tilsynet kan således ikke unnlate å håndheve lovens fusjonskontrollbestemmelser i en konkret sak. Dette gjelder også hvor saken eventuelt besluttes overført til et av overvåkningsorganenes jurisdiksjon i henhold til EØS-avtalens protokoll 24 artikkel 6 eller ODA protokoll 4 del III kapittel XIII artikkel 22.

3.3.2 Høringsnotatet

Bestemmelsen i artikkel 22 nr. 2 om fristavbrytelse og bestemmelsen i artikkel 22 nr. 3 om begrensn-
ing av anvendelsesområdet for konkurranse-

vens bestemmelser om fusjonskontroll er tatt inn i EØS-avtalen. I høringsnotatet skrev departementet at gjennomføring av bestemmelsene i norsk rett medfører at konkurranse-
loven må endres.

I tillegg til de endringer som følger direkte av at den nye fusjonsforordningen inntas i EØS-avtalen, mente departementet også at det ville være hensiktsmessig å innta en generell avgrensning i konkurranse-
loven i forhold til fusjonskontrollbestemmelsene i EØS. Nasjonal konkurranse-
lovgivning kommer som nevnt ikke til anvendelse på foretaks-
sammenslutninger som faller inn under fusjonsfor-
ordningens virkeområde. Departementet skrev i høringsnotatet at denne avgrensningen av konkurranse-
lovens virkeområde allerede følger av lov 27. november 1992 nr. 109 om gjennomføring i norsk rett av hoveddelen i Avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS) m.v. (EØS-
loven) § 2. Av hensyn til behovet for å gjøre bestemmelsen om lovens rekkevidde lett tilgjengelig, foreslo departementet likevel at dette bør fremgå direkte av konkurranse-
loven. Det faktum at konkurranse-
loven § 15 allerede har en liknende bestemmelse om avgrensninger av konkurranse-
loven i forhold til artikkel 53 og 54 EØS, tilsa også etter departementets mening at det burde inntas en bestemmelse om forholdet til fusjonsregelverket i EØS.

Departementet foreslo derfor en generell bestemmelse vedrørende rekkevidden av nasjonale fusjonskontrollbestemmelser i en ny § 21a i konkurranse-
loven. Forslaget lød slik:

«Reglene i dette kapittel gjelder med de begrensninger som følger av EØS-avtalens bestemmelser om tilsyn med foretakssammenslutninger.

EØS-avtalens bestemmelser om tilsyn med foretakssammenslutninger er EØS-avtalen artikkel 57, protokoll 21 og 24 samt vedlegg XIV til EØS-avtalen og ODA protokoll 4 del III kapittel XIII og XIV.»

I høringsnotatet skrev departementet at denne bestemmelsen også ville dekke behovet for endring av §§ 16 og 20 i konkurranse-
loven som følge av gjennomføringen av artikkel 22 i fusjonsforordningen i norsk rett.

3.3.3 Høringsinstansenes merknader

Konkurransetilsynet foreslår en språklig endring i § 21a første ledd (endring i kursiv):

«Reglene i dette kapittel gjelder med de begrensninger som følger av EØS-avtalens regler om tilsyn med foretakssammenslutninger.»

Annet ledd i § 21a henviser til relevante folkerettslige tekster. Konkurransetilsynet mener et al-

ternativ ville være å vise til hvor reglene er gjennomført i norsk rett. Et annet alternativ er å kun vise til de enkeltbestemmelser som vil kunne begrense anvendelsen av konkurranse-
loven kapittel 4.

Uavhengig av hvilken løsning som foretrekkes, stiller tilsynet seg tvilende til om det er behov for annet ledd i det hele tatt. Første ledd bør være tilstrekkelig, eventuelt med en henvisning til den sentrale bestemmelsen, for eksempel slik:

«Reglene i dette kapittel gjelder med de begrensninger som følger av EØS-avtalens regler om tilsyn med foretakssammenslutninger, jf. særlig EØS-avtalen artikkel 57.»

Advokatforeningen mener at behovet for en adgang til å henwise saker fra Konkurransetilsynet til Kommisjonen, synes å være begrenset. Advokatforeningen viser til høringsnotatet hvor det fremgår at adgangen til å overføre en sak fra nasjonale konkurransemyndigheter i et EFTA-land til ESA aldri har vært benyttet. På denne bakgrunn ønsker Advokatforeningen en presisering av i hvilke typer saker en overføring til Kommisjonen eventuelt skulle skje, herunder om Konkurransetilsynet som hovedregel eller bare unntaksvis skal vurdere om en meldt foretakssammenslutning bør henvises til Kommisjonen.

Advokatforeningen skriver også i sin høringsuttalelse at dersom Konkurransetilsynet skal gis en alminnelig adgang til å henwise foretakssammenslutninger til Kommisjonen, bør det av hensyn til foretakenes forutberegnlighet klargjøres i loven hvilke saksbehandlingsregler og frister som gjelder for Konkurransetilsynets behandling av saken før henvisning skjer. Videre mener foreningen det også bør klargjøres i loven eller forarbeidene hvilke rettigheter de involverte foretakene har i forbindelse med Konkurransetilsynets vurdering av spørsmålet om henvisning, herunder hvilken rett foretakene skal ha til kontradiksjon om henvisningsspørsmålet før Konkurransetilsynet avgjør om en sak skal henvises eller ikke.

Advokatforeningen legger til grunn at departementet har vurdert det som forenlig med Grunnloven § 93 at EØS-avtalen etter gjennomføringen av EØS-komiteens beslutning nr. 79/2004 nå åpner for henvisning av saker til Kommisjonen. Dersom en slik vurdering ikke er foretatt i forbindelse med de nylige endringene i EØS-avtalen, forutsetter Advokatforeningen at spørsmålet vurderes og avklares før forslaget om ny § 21a i konkurranse-
loven eventuelt forelegges Stortinget.

3.3.4 Departementets vurderinger

Som det er redegjort for i punkt 3.3.1, innebærer innlemmelsen av artikkel 22 nr. 2 i fusjonsforordningen om fristavbrytelse i EØS-avtalen og ODA, at det er nødvendig å sikre at denne bestemmelsen går foran de norske reglene om tidsfrister i konkurranse-
loven §§ 18 og 20. Tilsvarende innebærer artikkel 22 nr. 3 i fusjonsforordningen at det er nødvendig å sikre at Konkurransetilsynet ikke anvender konkurranse-
lovens fusjonsregler på foretakssammenslutninger som er overført til et av overvåkningsorganene. I høringsnotatet foreslo departementet at dette mest hensiktsmessig kunne gjøres ved å innføre en ny bestemmelse i konkurranse-
loven der det uttrykkelig blir sagt at fusjonsreglene i konkurranse-
loven gjelder med de begrensninger som følger av EØS-avtalens og ODAs bestemmelser om tilsyn med foretakssammenslutninger.

Av høringsnotatet går det imidlertid ikke klart frem at forslaget til endring i konkurranse-
loven skulle gjelde med de begrensninger som følger av regler som tjener til å gjennomføre EØS-avtalens og ODAs bestemmelser om foretakssammenslutninger i norsk rett. Etter EØS-avtalen protokoll 35 er det ikke EØS-avtalens regler som sådan som skal ha forrang, men «gjennomførte EØS-regler» – det vil si de nasjonale rettsregler som gjennomfører EØS-avtalen i intern rett. Etter forslaget til § 21a i høringsnotatet ville EØS-avtalens og ODAs regler om foretakssammenslutninger få en form for direkte virkning i Norge. Dette ville i så fall være i strid med forutsetningene ved inngåelsen av EØS-avtalen og norsk intern rett på området. Departementet foreslår derfor å endre § 21a slik at det går klart frem at konkurranse-
loven bare står tilbake for EØS-/ODA-regler som er gjennomført i norsk rett.

Det kan tilføyes at bestemmelsen vil ha selvstendig betydning ved siden av EØS-
loven § 2, siden sistnevnte ikke gir forskrifter som tjener til å oppfylle Norges forpliktelser etter avtalen forrang foran eldre lover. Forskriftene som gjennomfører endringene i ODA er nyere enn konkurranse-
loven.

Videre omtalte høringsnotatet bare gjennomføringen av bestemmelsen i ODA om overføring til ESA. Denne er, som nevnt i høringsnotatet, inntatt i den prosessuelle forskriften om konkurranse-
regler i EØS. Det følger av det som er sagt om direkte virkning i foregående avsnitt, at bestemmelsen i EØS-avtalen protokoll 24 artikkel 6 nr. 3 om overføring til Kommisjonen må gjennomføres i norsk rett. Departementet har vurdert hvor det er mest hensiktsmessig å innta en slik bestemmelse. EØS-
konkurranse-
loven er etter departementets oppfatning mest nærliggende.

På denne bakgrunn foreslår departementet følgende inntatt som ny § 7a i EØS-konkurranse-
loven:

«Overføring av saker om foretakssammenslutninger til Kommisjonen

Konkurransetilsynet kan overføre en foretakssammenslutning til Kommisjonen etter reglene i EØS-avtalen protokoll 24.»

Når det gjelder Advokatforeningens ønske om en nærmere begrunnelse for behovet for en overføringsadgang fra Norge til Kommisjonen, vil departementet vise til at overføringsreglene har til hensikt å motvirke uheldige utslag av de firkantede reglene om omsetningsterskler som avgjør om en sak skal behandles av Kommisjonen/ESA eller av nasjonale myndigheter. Overføring til Kommisjonen vil kunne være aktuelt der en foretakssammenslutning som ligger under terskelverdiene, er meldepliktig i flere EU-land. I slike tilfeller vil foretakene, de nasjonale konkurransemyndighetene og Kommisjonen normalt være enige om at en overføring er hensiktsmessig. I stedet for flere separate prosesser, blir saken avgjort av én myndighet, Kommisjonen. Det er dette som ofte omtales som «one-stop-shop» prinsippet. Slik fusjonsforordningen artikkel 22 er inntatt i EØS-avtalen protokoll 24, vil EØS-EFTA-landene kunne slutte seg til en slik overføring på EU-siden. Reglen sikrer altså at nevnte prinsipp gjelder i hele EØS-området. I fravær av en slik regel måtte norske konkurransemyndigheter ha behandlet «sin» del av saken parallelt med Kommisjonen. Overføring til Kommisjonen hvor saken bare er meldepliktig i Norge, er ikke mulig og heller ikke ønskelig. Følgelig vil Konkurransetilsynet bare vurdere overføring til Kommisjonen når tilsynet har til behandling en sak som vurderes overført til Kommisjonen av en eller flere medlemsstater.

I EFTA-pilaren har det som nevnt i punkt 3.3.1, også tidligere vært en adgang for EFTA-statene til å overføre en foretakssammenslutning til ESA. Årsaken til at det ikke har forekommet noen overføringer fra Norge til ESA etter denne ordningen, er at det ikke har vært noen saker hvor en slik overføring har fremstått som hensiktsmessig. Det vil bare være aktuelt dersom en foretakssammenslutning har konkurransemessige virkninger i både Island og Norge, men samtidig er under terskelverdiene i EFTA.

Advokatforeningen etterlyser saksbehandlingsregler ved overføring av foretakssammenslutninger til Kommisjonen, herunder regler om hvilke frister som gjelder og hvilken rett partene har til kontradiksjon mv. EØS-avtalen protokoll 24 inneholder saksbehandlingsreglene for slike overføringer. Pro-

tokoll 24 artikkel 6 nr. 3 inneholder imidlertid ikke selv spesifikke tidsfrister for de nasjonale konkurransemyndighetenes saksbehandling. Siden Konkurransetilsynet bare kan slutte seg til en overføring av en foretakssammenslutning til Kommisjonen fra en eller flere EU-medlemsstater, vil tilsynets tidsfrister reelt sett bli styrt av fristene i fusjonsforordningen. Etter denne har en medlemsstat 15 virkedager på å slutte seg til en anmodning om overføring etter at den er blitt informert av Kommisjonen om denne. Av protokoll 24 artikkel 6 nr. 3 tredje ledd jf. artikkel 13 i samme protokoll følger det uttrykkelig at de nasjonale tidsfristene avbrytes i perioden fra ESA har mottatt en kopi av en anmodning om overføring, og til det er besluttet hvilken myndighet som skal behandle foretakssammenslutningen. Dersom tilsynet meddeler at det ikke ønsker å slutte seg til en overføring, opphører fristavbrytelsen for tilsynets del.

Departementet anser spørsmålet om overføring som et rent prosessuelt anliggende, og ikke et enkeltvedtak. Forvaltningslovens regler om enkeltvedtak – herunder reglene om klage – kommer derfor ikke til anvendelse. Departementet vil imidlertid understreke at en slik overføring normalt vil foregå i samforstand med partene i saken, og at Konkurransetilsynet vil lytte til partenes eventuelle argumenter for og mot en overføring. Videre følger det av fusjonsforordningen artikkel 22 at både Kommisjonen og medlemslandene plikter å informere partene om utviklingen i saken, se for eksempel artikkel 22 nr. 2 første og tredje ledd. Det samme vil gjelde for konkurransemyndighetene i EØS, jf. EØS-avtalen protokoll 24.

Advokatforeningen reiser spørsmål om forholdet til Grunnloven § 93. Departementet har vurdert spørsmålet i forbindelse med arbeidet med EØS-komiteens beslutning nr. 79/2004, og kom til at en slik begrenset adgang til å overføre kompetanse i enkeltsaker er uproblematisk i forhold til Grunnloven § 93.

Etter artikkel 57 i EØS-avtalen skal Kommisjonen føre tilsyn med foretakssammenslutninger som kommer inn under fusjonsforordningen. ESA

skal føre tilsyn med andre foretakssammenslutninger som oppfyller de terskelverdier som er fastsatt i vedlegg XIV til EØS-avtalen. Overvåkningsorganenes kompetanse til å behandle slike saker er således uttrykkelig fastsatt i hoveddelen av EØS-avtalen og gjort til norsk rett gjennom lov 27. november nr. 109 om gjennomføring i norsk rett av hoveddelen i avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS) m.v. (EØS-loven).

De foretakssammenslutninger som overføres til Kommisjonen eller ESA etter reglene i protokoll 24 (EØS) artikkel 6 eller ODA protokoll 4 del III kapittel XIII artikkel 22, er i utgangspunktet ikke underlagt overvåkningsorganenes kompetanse. Etter ordlyden i artikkel 57 EØS kan det reises tvil om Kommisjonen og ESA gjennom denne bestemmelsen har kompetanse til å håndheve saker overfor foretak i Norge om foretakssammenslutninger som faller utenfor fusjonsforordningen og under terskelverdiene i vedlegg XIV til EØS-avtalen.

Når bestemmelsen i den prosessuelle forskriften om konkurranseregler i EØS som gjennomfører ODA protokoll 4 del III kapittel XIII artikkel 22 trer i kraft, vil det ikke være tvil om at ESA har kompetanse til å behandle slike foretakssammenslutninger. Forslaget til ny § 7a i EØS-konkurranseloven vil innebære at slike saker kan overføres til behandling i Kommisjonen og at Kommisjonen i så fall skal anvende reglene i fusjonsforordningen.

På denne bakgrunn vil departementet foreslå følgende ny § 21a i konkurranse-
loven:

«Forholdet til EØS-konkurranseloven
Reglene i dette kapittel gjelder med de begrensninger som følger av EØS-konkurranseloven § 7a og forskrifter gitt i medhold av EØS-konkurranseloven.»

I høringsnotatet foreslo departementet at annet ledd i den nye bestemmelsen skulle inneholde en presis henvisning til hvilke bestemmelser i EØS-avtalen og ODA som skulle ha forrang for de norske fusjonsreglene. Med det nye forslaget, er dette ikke aktuelt. Departementet foreslår derfor at en slik presis henvisning ikke tas inn i bestemmelsen.

4 Øvrige endringer i konkurranseloven og EØS-konkurranseloven

I dette kapitlet behandles endringer i EØS-konkurranseloven og konkurranseloven som ikke er initiert av EUs nye fusjonsregelverk. Endringene er nødvendige for å samordne begrepsbruken og for å rette opp enkelte skrivefeil. Det er også foreslått noen justeringer i reglene om innholdet av den alminnelige meldeplikten ved foretakssammenslutninger, og det er foreslått en presisering i forbindelse med gjennomføringsforbudet.

4.1 Innholdet i den alminnelige meldingen

4.1.1 Høringsnotatet

Departementet skrev i høringsnotatet at kravene til meldingens innhold i konkurranseloven § 18 annet ledd, ikke gir en korrekt beskrivelse av den informasjonen Konkurransetilsynet faktisk har behov for i konkurranseanalysen. Dette skyldes blant annet at mens man i bokstav b har bedt om en beskrivelse av «de involverte foretakene og foretak i samme konsern», taler man i bokstavene c, d og e bare om de «involverte foretakene» – og nevner ikke foretak i samme konsern. Dette skyldes en ren inkurie. I den konkurransemessige analysen er det den samlede posisjonen til hele den nye enheten som er relevant – herunder foretak i samme konsern. Deresom for eksempel selskap A erverver kontroll over selskap B gjennom sitt datterselskap C, er det bare B og C som er «involverte foretak», men i den konkurransemessige analysen er det like viktig å se på aktivitetene til resten av det konsernet som C er en del av. Dersom selskap B kun er et datterselskap i konsernet D, er ikke de resterende delene av D en del av den nye enheten, og følgelig er det ikke behov for opplysninger om markeder m.m. hvor D er aktiv.

Av denne grunn foreslo departementet at § 18 annet ledd skulle endres slik at det går klart frem at det er opplysninger om hele den nye enheten som etterspørres, herunder alle selskap i samme konsern som de direkte involverte foretak.

Videre påpekte departementet at slik § 18 annet ledd er formulert i dag, er det ikke noe uttrykkelig

krav til partene om å opplyse hva slags foretakssammenslutning det er tale om. De fleste som melder en foretakssammenslutning vil nok uansett opplyse om dette, og dersom meldingen leveres elektronisk gjennom AltInn, vil melderens bli spurt om dette i punkt 3 i skjemaet. Departementet mente likevel at det ville være en fordel at det uttrykkelig fremgår av loven at det skal opplyses om foretakssammenslutningens art. Departementet skrev også at det normalt vil være tilstrekkelig å opplyse om at det dreier seg om en fusjon eller et oppkjøp. Ved mer kompliserte transaksjoner kan det være behov for mer detaljert informasjon, for eksempel ved opprettelse av fellesforetak eller lignende.

Departementet foreslo derfor i høringsnotatet at det i § 18 annet ledd inntas en ny bokstav b hvor det bes om opplysninger om foretakssammenslutningens art.

Ifølge § 18 annet ledd bokstav d skal meldingen inneholde navn på de involverte foretakenes fem viktigste konkurrenter, kunder og leverandører. Departementet påpekte at bestemmelsen er blitt noe upresis i forhold til intensjonen, som var at foretakene skulle angi sine fem viktigste konkurrenter, kunder og leverandører i alle markedene beskrevet under bokstav c. Slik det nå står, kan det tolkes dit hen at foretakene kan nøye seg med å oppgi sine fem viktigste konkurrenter totalt, og ikke i hvert enkelt marked. Departementet foreslo derfor i høringsnotatet å endre bestemmelsen slik at det fremgår klart at opplysninger om kunder m.m. gjelder for alle markeder hvor de involverte foretakene har en samlet markedsandel på over 20 prosent.

Etter § 18 annet ledd bokstav e skal årsberetningen for de involverte foretakene legges ved meldingen. Departementet foreslo i høringsnotatet å endre bestemmelsen slik at den også omfatter årsregnskapet. Departementet mente at informasjon om sentrale punkter i årsregnskapet ville være av minst like stor interesse som årsberetningen. Departementet ønsket også å presisere i loven at dersom årsregnskapet eller årsberetningen allerede er offentlig tilgjengelig, er det ikke nødvendig å vedlegge disse.

4.1.2 Høringsinstansene

Finansnæringens Hovedorganisasjon (FNH) viser til at de i forbindelse med høringen av meldepliktfor-skriften understreket at den alminnelige meldingen måtte være så lettfattelig som mulig. FNH påpeker at et krav om å beskrive foretakssammenslutningens art er en materiell utvidelse av meldeplikts innhold, men FNH sier seg enig med departementet i at dette er opplysninger som foretakene uansett ville ha gitt, og at det vil være en relativt enkel sak å skrive inn i meldingen.

Konkurransetilsynet synes de foreslåtte endringene i konkurranse-loven § 18 annet ledd er hensiktsmessige og klargjørende.

Advokatforeningen mener forslaget om å endre § 18 slik at melderens opplysning om foretakssammenslutningens art, er hensiktsmessig. Det samme gjelder presiseringen om at partene skal pålegges å sende inn årsregnskap i den grad dette ikke er offentlig tilgjengelig, og ikke bare årsberetning som i dag.

Advokatforeningen finner at forslaget til endring vedrørende «involverte foretak» i utgangspunktet synes hensiktsmessig. Foreningen viser til at Konkurransetilsynet åpenbart har behov for informasjon om hele de involverte konserners virksomhet for å kunne vurdere de konkurransemessige virkninger av en foretakssammenslutning. Advokatforeningen mener imidlertid at bestemmelsen er uheldig utformet, siden den ikke skiller mellom «foretak i samme konsern» på kjøpersiden, som åpenbart må tas med i Konkurransetilsynets vurdering, og «foretak i samme konsern» på selgersiden, som ved vurderingen av et oppkjøp vil være irrelevant for Konkurransetilsynets vurdering. Advokatforeningen mener derfor at det bør inntas en presisering i meldeforskriften (forskrift 28. april 2004 nr. 673 om melding av foretakssammenslutning mv.) hvorav det klart fremgår at melderens opplysninger om foretakssammenslutning ikke plikter å gi opplysninger vedrørende «foretak i samme konsern» som det ervervende foretak.

Advokatforeningen finner departementets forslag om å presisere i § 18 annet ledd bokstav d at opplysningene om kunder, konkurrenter og leverandører kun skal oppgis for de markeder der partene har en overlappende markedsandel på over 20 prosent, hensiktsmessig. Etter Advokatforeningens syn vil endringen av § 18 annet ledd bokstav d medføre at Konkurransetilsynet vil få mer av den informasjon det trenger, og mindre av den informasjon det ikke trenger.

Advokatforeningen mener det kan være grunn til at kravet til alminnelig melding i § 18 annet ledd presiseres ytterligere på fire andre punkter.

For det første mener foreningen at plikten til å beskrive berørte markeder også bør omfatte berørte vertikale relasjoner. Advokatforeningen skriver at de i utgangspunktet er enig med departementet i at kravene til den alminnelige meldingen bør være så lite omfattende som mulig. Advokatforeningen stiller imidlertid spørsmål ved at verken konkurranse-loven eller meldeforskriften pålegger melderens å gi informasjon om vertikale relasjoner mellom de involverte foretak. Dette er etter Advokatforeningens syn informasjon Konkurransetilsynet trenger for å få full oversikt over de konkurransemessige virkninger av en foretakssammenslutning, og som derfor bør etterspørres i den alminnelige meldingen. Advokatforeningen viser til at de i sin høringsuttalelse vedrørende forslaget til forskrift om melding av foretakssammenslutninger under konkurranse-loven § 18 avgitt i april i år, anbefalte at plikten til å beskrive de berørte markeder i alminnelig melding også burde omfatte vertikale relasjoner mellom de involverte foretak. Advokatforeningen mener dette nå bør innarbeides, siden § 18 uansett er under revisjon.

For det andre mener Advokatforeningen det kan være grunn til å ta inn en ytterligere presisering av § 18 annet ledd bokstav c. Denne bestemmelsen pålegger melderens å beskrive markeder hvor de involverte foretak (og heretter de øvrige foretak i samme konsern) har en samlet markedsandel på mer enn 20 prosent. Advokatforeningen viser til at Konkurransetilsynet tolker denne bestemmelsen slik at det kun er markeder som berøres av foretakssammenslutningen som skal beskrives, det vil si markedet hvor størrelsen på markedsandelen endres som følge av foretakssammenslutningen (jf. teksten i skjemaet for alminnelig melding punkt 7, samt Konkurransetilsynets retningslinjer). Advokatforeningen mener Konkurransetilsynets tolkning fremstår som fornuftig. Foreningen viser til at det kan tenkes tilfeller hvor partene i en foretakssammenslutning har overlappende markedsandeler på over 20 prosent også på andre markeder enn det foretakssammenslutningen gjelder. Slik loven i dag er utformet, skal det ved alminnelig melding også gjøres rede for disse markedene. Disse opplysningene kan etter Advokatforeningens oppfatning ikke ha annet enn svært beskjeden betydning for Konkurransetilsynets vurdering av foretakssammenslutningen. Advokatforeningen foreslår på denne bakgrunn at det tas inn en presisering i § 18 annet ledd bokstav c om at det kun er de markeder som berøres av foretakssammenslutningen som skal beskrives i den alminnelige meldingen.

For det tredje ønsker Advokatforeningen at plikten til å beskrive markeder kun bør omfatte

norske markeder eller markeder som Norge er en del av. Foreningen viser til at i praksis vil enkelte foretakssammenslutninger mellom utenlandske foretak være meldepliktige etter konkurranse-
loven. I slike saker, skriver Advokatforeningen, kan det godt tenkes at foretakssammenslutningen bare har virkning på konkurransen på markeder utenfor Norge, det vil si at partenes virksomhet i Norge ikke overlapper. Slike foretakssammenslutninger vil ikke kunne medføre noen vesentlig begrensning av konkurransen i Norge. Konkurransetilsynet vil derfor normalt ikke ha kompetanse til å gjøre inngrep mot slike foretakssammenslutninger i det hele tatt. Plikten til å redegjøre for markeder som berøres av foretakssammenslutningen bør etter Advokatforeningens oppfatning derfor bare omfatte markeder i Norge eller markeder som Norge er en del av. På denne bakgrunn foreslår Advokatforeningen at det i § 18 bokstav c inntas følgende presisering:

«c) beskrivelse av markeder i Norge, eller som Norge er en del av, som berøres av foretakssammenslutningen, og hvor de involverte foretak og foretak i samme konsern har en markedsandel på over 20 prosent,»

Endelig foreslår Advokatforeningen at det lovfestes en rett for tilsynet til å lempe kravene til alminnelig melding. Advokatforeningen mener at i praksis vil det ofte oppstå spørsmål om adgang til lempning av kravene til alminnelig melding. Det vises til at Konkurransetilsynet i flere enkeltsaker, etter forutgående dialog om dette, har akseptert en alminnelig melding som fullstendig til tross for at melderene ikke har oppgitt navn på for eksempel viktige kunder. Det vil kunne oppstå situasjoner hvor de opplysninger man plikter å gi, ikke finnes i virkeligheten. Advokatforeningen nevner som eksempel at to dagligvarebutikker eller andre foretak som selger varer eller tjenester til forbrukere, fusjonerer. I et slikt tilfelle vil det ikke være mulig (eller interessant) å oppstille en liste over foretakenes «fem viktigste kunder». Et annet eksempel er fusjon mellom to foretak som selger egenproduserte tjenester. I slike tilfeller vil foretakenes «fem viktigste leverandører» kunne være leverandører av elektrisitet og kontorrekvisita. I disse tilfellene vil det være ressursbesparende for både partene og Konkurransetilsynet at partene fritas for plikten til å samle inn og oppgi disse opplysningene.

Advokatforeningen viser til at Konkurransetilsynet i meldeforskriften § 5 er gitt hjemmel til å lempe kravene til innhold i fullstendig melding i enkeltsaker. Advokatforeningen foreslår på denne bakgrunn at Konkurransetilsynet i forskriften gis

en tilsvarende hjemmel til å lempe kravene til alminnelig melding.

Handels og Servicenæringens Hovedorganisasjon (HSH) mener at ny § 18 annet ledd bokstav d utvider meldeplikten og vil medføre et omfattende samarbeid for selskap som skal sende melding til Konkurransetilsynet. Videre er HSH negativ til et utvidet dokumentasjonskrav ved at det er foreslått i bokstav f at foretakene skal legge årsregnskap ved meldingen.

4.1.3 Departementets vurdering

Departementet konstaterer at de høringsinstansene som har uttalt seg om endringene av kravene til alminnelig melding, i hovedsak slutter seg til endringsforslagene.

Advokatforeningen har påpekt at etter departementets forslag skal meldingen også inneholde opplysninger om «foretak i samme konsern» på selgersiden – opplysninger som normalt er av liten relevans for den konkurransemessige vurderingen. Departementet er enig med Advokatforeningen i at bestemmelsen kan forstås dit hen. Det fremgår riktignok av høringsnotatet at informasjon om andre foretak i samme konsern som det ervervede foretak ikke er relevant, men det bør uansett komme klare frem i loven. Departementet foreslår derfor at det i § 18 annet ledd tas inn et nytt siste punktum der det gjøres klart at det i den alminnelige meldingen bare skal gis informasjon om foretak i samme konsern som det foretaket som overtar kontroll. Dersom det overtatte foretaket selv er morselskap i et konsern, skal det gis opplysninger om foretakene i dette konsernet.

Videre vil departementet som i høringen, og med støtte fra høringsinstansene, foreslå at det tas inn ny bokstav b i § 18 annet ledd første punktum som uttrykkelig presiserer at det skal opplyses om foretakssammenslutningens art. Dette medfører at nåværende § 18 annet ledd bokstav b blir ny bokstav c i § 18 annet ledd første punktum.

Advokatforeningen har også foreslått å presisere at det kun skal gis informasjon om markeder som berøres av foretakssammenslutningen, det vil si de markeder hvor markedsandelene endres som følge av foretakssammenslutningen. Departementet er enig i at det er berørte markeder i denne forstand som er av interesse på det horisontale plan, jf. også Konkurransetilsynets praktisering av bestemmelsen. Departementet foreslår derfor å presisere i § 18 annet ledd ny bokstav d at kravet til beskrivelse av markeder gjelder der hvor de involverte foretak og foretak i samme konsern som følge av foretakssammenslutningen får en markedsandel på

over 20 prosent. Bestemmelsen erstatter gjeldende bokstav c.

Advokatforeningen har videre anbefalt å inkludere informasjon om vertikale relasjoner i den alminnelige meldingen. Departementet er enig i at foretakssammenslutninger som fører til vertikal integrasjon eller tette vertikale forbindelser mellom foretak kan ha skadelige konkurransemessige virkninger som det kan være grunn til å gripe inn mot. Det er imidlertid vanskelig generelt å angi hvilke karakteristika ved foretakene og markedene som må være oppfylt for at en foretakssammenslutning skal ha slike virkninger. Det vil derfor også være vanskelig å utforme en meldeplikt som fanger opp slike foretakssammenslutninger på en måte som både er enkel og treffsikker. Departementet vil derfor ikke foreslå å endre meldeplikten på dette punkt nå, men vil eventuelt komme tilbake til spørsmålet når Konkurransetilsynet har fått mer erfaring med meldeplikten.

Departementet foreslår, som i høringsnotatet, en presisering i ny bokstav e i § 18 annet ledd første punktum, slik at det uttrykkelig fremkommer at foretakene må oppgi navn på de fem viktigste konkurrenter, kunder og leverandører i hvert av markedene som nevnt i ny bokstav d.

Videre foreslår departementet at det i ny bokstav f i § 18 annet ledd første punktum tas inn at også årsregnskapet skal legges ved meldingen i tillegg til årsberetningen. Bestemmelsen erstatter gjeldende bokstav e.

Departementet er videre enig i Advokatforeningens forslag om at informasjonen i alminnelig melding skal gjelde de norske markedene eller markeder som Norge er en del av. Departementet foreslår derfor å innta en presisering i § 18 annet ledd som bygger på Advokatforeningens forslag.

HSH er som nevnt kritisk til at omfanget av meldeplikten utvides ved at foretakene etter ny bokstav d må beskrive markeder der foretak i samme konsern som kjøperselskapet som følge av sammenslutningen får en markedsandel over 20 prosent. Omfanget av meldeplikten var uklar på dette punktet, men det er klart at Konkurransetilsynet har behov for denne type opplysninger for å vurdere om foretakssammenslutningen kan ha konkurransemessig skadelige virkninger.

Dersom foretakene ikke gir disse opplysningene i den alminnelige meldingen, må tilsynet gi pålegg om dette i de tilfellene der kjøperselskapet er en del av et konsern. Det vil derfor ikke innebære noen vesentlig økt ressursbruk for foretakene at informasjonsplikten presiseres. Det vil også være en fordel for foretakene å slippe å framskaffe slike opplysninger under det tidspresset som oppstår når al-

minnelig melding er sendt og tilsynet ber om tilleggsopplysninger.

Heller ikke kravet om å sende inn årsregnskap, som HSH er negativ til, kan oppfattes som særlig ressurskrevende. Dette er opplysninger som foretakene har, og det er etter bokstav f ikke nødvendig å sende inn regnskapet dersom dette allerede er offentlig tilgjengelig.

På denne bakgrunn vil departementet foreslå følgende ordlyd i § 18 annet ledd:

«Meldingen skal inneholde

- a) navn og adresse på partene i fusjonen eller den eller de som overtar kontroll,
- b) opplysninger om foretakssammenslutningens art,
- c) beskrivelse av de involverte foretakene og foretak i samme konsern,
- d) beskrivelse av markeder i Norge, eller som Norge er en del av, hvor de involverte foretakene og foretak i samme konsern får en markedsandel på over 20 prosent som følge av foretakssammenslutningen,
- e) navn på de fem viktigste konkurrenter, kunder og leverandører i hvert av markedene beskrevet under bokstav d, og
- f) årsberetning og årsregnskap for de involverte foretakene og foretak i samme konsern, dersom disse ikke er offentlig tilgjengelige.

Ved erverv av kontroll skal det bare gis opplysninger om foretak i samme konsern som det eller de foretakene som overtar kontroll.»

Departementet har også vurdert Advokatforeningens forslag om å gi Konkurransetilsynet hjemmel til å lempe kravene til alminnelig melding. Advokatforeningens argumentasjon viser at det kan være vanskelig å oppfylle meldeplikten i gitte situasjoner. Dette er uheldig siden brudd på meldeplikten er sanksjonert med straff. I praksis vil imidlertid ikke tilsynet forfølge en melding som er mangelfull av de grunner Advokatforeningen nevner, men det kan likevel være ubehagelig for foretakene å «bryte» loven på denne måten. Departementet er derfor enig i at tilsynet bør få hjemmel til å lempe kravene til alminnelig melding, på samme måte som tilsynet kan lempe kravene til fullstendig melding. I motsetning til Advokatforeningen mener imidlertid departementet at dette bør stå i loven ettersom kravene til meldingens innhold er inntatt der, og foreslår en bestemmelse om dette i et nytt sjette ledd i § 18, slik:

«Konkurransetilsynet kan i den enkelte sak lempe kravene til alminnelig melding.»

4.2 Gjennomføringsforbud også for minoritetserverv

4.2.1 Høringsnotatet

Departementet pekte i høringsnotatet på at det etter ordlyden i konkurranse-
loven § 19 kan se ut til at gjennomføringsforbudet bare skal gjelde for foretakssammenslutninger, slik disse er definert i § 17. Det vil da ikke gjelde et gjennomføringsforbud for erverv etter konkurranse-
loven § 16 annet ledd, det vil si for såkalte minoritetserverv, i perioden på 25 dager etter at Konkurransetilsynet har mottatt fullstendig melding («fase I»). Departementet viste til at dette ikke er i overensstemmelse med intensjonene med bestemmelsen. Det var meningen at også minoritetserverv skulle omfattes av gjennomføringsforbudet. De alminnelige merknadene i proposisjonen forutsetter at også minoritetserverv skal omfattes. Dette fulgte etter departementets oppfatning blant annet av omtalen av de hensyn som begrunner gjennomføringsforbud i perioden hvor Konkurransetilsynet vurderer en fullstendig melding. Disse hensyn gjør seg gjeldende både for foretakssammenslutninger og erverv av andeler som ikke fører til kontroll.

Departementet foreslo på bakgrunn av dette at § 19 første ledd endres slik at bestemmelsen blir lydende:

«Foretakssammenslutninger og erverv som omfattes av reglene i § 18 tredje eller fjerde ledd, må ikke gjennomføres så lenge Konkurransetilsynet behandler saken etter § 20 annet ledd første punktum. For foretakssammenslutninger og erverv som pålegges meldeplikt etter § 18 tredje ledd, gjelder gjennomføringsforbudet fra partene har mottatt pålegg om melding. For foretakssammenslutninger og erverv som meldes frivillig etter § 18 fjerde ledd, gjelder gjennomføringsforbudet fra det tidspunkt fullstendig melding er gitt.»

4.2.2 Høringsinstansene

Advokatforeningen er ikke enig med departementet i at forarbeidene klart kan leses dit hen at minoritetserverv er omfattet av gjennomføringsforbudet. Advokatforeningen mener at det uansett er vanskelig å se behovet for et automatisk gjennomføringsforbud for minoritetserverv i fase I, da begrunnelsen for Konkurransetilsynets adgang til å gripe inn mot minoritetserverv er at slike erverv kan redusere kjøperens incentiver til å konkurrere. Etter Advokatforeningens oppfatning vil ikke et gjennomføringsforbud kunne endre disse incentivene utover

det konkurranse-
loven § 10 om alminnelige forbud mot konkurransebegrensende samarbeid allerede gjør. Advokatforeningen synes for øvrig det er vanskelig å se hvordan en kjøper av en minoritetspost kan benytte disse eierandelene til skade for konkurransen mens tilsynets saksbehandling pågår. Erverv av kontroll kan gi grunnlag for endringer i målselskapets styre med mer, og derigjennom i målselskapets opptreden i markedet. Erverv av minoritetsposter gir derimot først og fremst erververen rett til å utnytte selskapslovgivningens beskyttelsesregler for minoritetseiere.

Advokatforeningen mener videre at et automatisk gjennomføringsforbud ved fullstendig melding av minoritetserverv vil kunne ha store negative konsekvenser for kjøperen, da en suspensjon av eierbeføyelsene for eksempel kan medføre at minoritetsaksjonærens eierrettigheter begrenses ved en emisjon mens forbudet består, en prosess han ikke kan påvirke all den tid han er avskåret fra å benytte sine eierbeføyelser til å forsvare sine interesser på generalforsamlingen. Advokatforeningen stiller seg på denne bakgrunn kritisk til departementets forslag hva gjelder endringer i § 19 første ledd. Der-
som det i unntakstilfeller skulle oppstå risiko for konkurransebegrensende utøvelse av minoritetsinteresser, må det være tilstrekkelig at Konkurransetilsynet i § 19 tredje ledd gis adgang til pålegge gjennomføringsforbud i konkrete tilfeller av minoritetserverv. Advokatforeningen mener det uansett bør avklares hvilken rekkevidde et eventuelt gjennomføringsforbud er ment å ha før en slik regel vedtas, herunder om det skal innebære et forbud mot enhver utnyttelse av minoritetsretter.

4.2.3 Departementets vurdering

Det er bare Advokatforeningen som har kommet med innvendinger mot forslaget om å endre § 19 slik at gjennomføringsforbudet også skal gjelde for minoritetserverv. Innvendingene fra Advokatforeningen er imidlertid av en slik art at departementet har vurdert spørsmålet på nytt.

Departementet er enig med Advokatforeningen i at behovet for et automatisk gjennomføringsforbud er mindre ved minoritetserverv enn ved en foretakssammenslutning. Siden et slikt forbud også vil kunne ha skadevirkninger for dem det gjelder, taler dette for at et gjennomføringsforbud ved minoritetserverv bare bør gjennomføres etter en konkret vurdering fra Konkurransetilsynets side. Departementet vil derfor foreslå at Konkurransetilsynet får hjemmel til å pålegge et gjennomføringsforbud ved en endring i § 19. Det kan gjøres ved å tilføye «eller erverv etter § 16 annet ledd» etter «fore-

takssammenslutningen» i § 19 tredje ledd bokstav a. Paragraf 19 tredje ledd foreslås da å lyde slik:

«Konkurransetilsynet kan gi pålegg om midlertidig gjennomføringsforbud og andre tiltak dersom det er

- a) rimelig grunn til å anta at foretakssammenslutningen eller erverv som nevnt i § 16 annet ledd kan lede til eller forsterke en vesentlig begrensning av konkurransen, og
- b) nødvendig med et midlertidig forbud for å sikre gjennomføringen av eventuelle inngrep etter § 16.»

4.3 Overtredelsesgebyr til sammenslutninger av foretak

4.3.1 Høringsnotatet

Departementet foreslo i høringsnotatet å endre § 29 første ledd i konkurranseloven slik at det uttrykkelig fremgår at også sammenslutninger av foretak kan ilegges overtredelsesgebyr. Bestemmelsen slik den står nå, nevner bare «foretak», mens det i § 10 (forbudet mot konkurransebegrensende avtaler mellom foretak) og § 12 (pålegg om å bringe ulovlig atferd til opphør mv.) skilles mellom «foretak» og «sammenslutninger av foretak». På denne bakgrunn foreslo departementet å endre § 29 første ledd for å gjøre det klart at også sammenslutningene som sådan kan bli ilagt gebyr, for eksempel hvis de oppfordrer til overtredelser av § 10, men foretakene ikke følger denne oppfordringen. Etter departementets forslag vil § 29 første ledd lyde:

«Et foretak eller en sammenslutning av foretak kan ilegges overtredelsesgebyr dersom foretaket eller sammenslutningen av foretak eller noen som handler på deres vegne, forsettlig eller uaktsomt...»

4.3.2 Høringsinstansene

Konkurransetilsynet finner den foreslåtte presiseringen hensiktsmessig og klargjørende. Ingen andre høringsinstanser kommenterte dette forslaget.

Statens innkrevingsentral (SI) har imidlertid i et brev til Konkurransetilsynet gitt uttrykk for at det er innstilt på å samarbeide med tilsynet om innkreving av overtredelsesgebyrer og tvangsmulkt etter konkurranseloven. Det vil kreve endringer i konkurranseloven å gi SI hjemmel til slik innkreving.

4.3.3 Departementets vurdering

Siden det ikke har fremkommet noen motforestillinger mot den foreslåtte endringen, anbefaler departementet at konkurranseloven § 29 første ledd endres i tråd med forslaget i høringsnotatet.

Departementet har vurdert SIs forslag om at innkrevingsentralen skal samarbeide med Konkurransetilsynet om innkreving av overtredelsesgebyrer og tvangsmulkt. Departementet har kommet til at tilsynet bør ha mer erfaring med bruken av disse reaksjonsmidlene før det eventuelt inngås et samarbeid med SI og vil derfor ikke nå fremme forslag om hjemmel for SIs innkreving.

4.4 Språklige endringer mv.

4.4.1 Høringsnotatet

I høringsnotatet foreslo departementet at når henvisning til to paragrafer bindes sammen med «eller», skal paragraftegnet stå foran hvert enkelt tall, og ikke sammen før tallene. Konkurranseloven § 12 første ledd første punktum lyder i dag «... foretak som overtrer forbudene i §§ 10 eller 11...». Departementet mener det er mer korrekt å skrive dette slik: «... foretak som overtrer forbudene i § 10 eller § 11 ...». Samme formulering forekommer flere steder i konkurranseloven, i § 12 fjerde ledd bokstav a, § 13 første og annet punktum, § 16 sjette ledd samt § 29 femte ledd. Departementet foreslo tilsvarende endringer her.

Paragraf 21 i konkurranseloven gir Kongen i statsråd hjemmel til å tillate foretakssammenslutninger Konkurransetilsynet har forbudt, selv treffe vedtak om inngrep m.m. Departementet foreslo i høringsnotatet at i § 21 annet ledd første setning, bør leddbetegnelsen «andre» erstattes med «andet».

Paragraf 23 i konkurranseloven gir Konkurransetilsynet adgang til å pålegge ervervsdrivende å merke, ha oppslag om eller gi annen underretning om pris, forretningsvilkår og kvalitet ved salg av varer og tjenester, dersom dette er nødvendig for å fremme konkurransen. Det saklige virkeområdet for reglene i den nye konkurranseloven vil, på samme måte som i EU/EØS, avgrenses ved foretaksbegrepet. Det saklige virkeområdet til konkurranseloven av 1993 var ervervsvirksomhet. Endringen er en følge av at den nye loven i stor grad ble harmonisert med konkurransereglene i EU/EØS, hvor foretaksbegrepet benyttes. I § 23 første punktum er imidlertid uttrykket «ervervsdrivende» ved en inkurie brukt i stedet for «foretak». Det er i realiteten ik-

ke stor forskjell på innholdet i begrepene. I høringsnotatet foreslo departementet imidlertid av hensyn til en mest mulig enhetlig begrepsbruk i loven, at § 23 første punktum endres ved at «erhvervsdrivende» erstattes med «foretak».

I § 27 annet ledd første punktum i konkurranse-
loven gis enhver med rettslig interesse krav på inn-
syn i dokumenter hos konkurransemyndighetene i
en avsluttet sak om «overtredelse av §§ 10, 11 eller
12». Konkurranseloven § 12 gir hjemmel for Kon-
kurransetilsynet til å gi pålegg om å bringe en ulov-
lig atferd til opphør. Bestemmelsen gir ikke selv
handlingsnormer som foretak kan overtre. Når be-
stemmelsen i § 27 annet ledd første punktum der-
for viser til sak om overtredelse av § 12, er dette en
unøyaktighet som departementet i høringsnotatet
foreslo bør rettes slik at bestemmelsen lyder: «...
overtredelse av §§ 10, 11 eller pålegg etter § 12».

I § 29 annet ledd i konkurranse-
loven heter det at: «Gebyr kommer ikke til anvendelse ved overtre-
delse av § 18 tredje ledd.» Konkurranseloven § 18
tredje ledd gir hjemmel og frister for Konkurranset-
ilsynet til å gi pålegg om fullstendig melding. Det
er eventuelle pålegg med hjemmel i bestemmelsen
som gir handlingsnormer som foretak kan overtre.
Bestemmelsen gir ikke selv slike normer. Når be-
stemmelsen i annet ledd i § 29 derfor utelukker ge-
byr for overtredelse av § 18 tredje ledd, er dette en
unøyaktighet som departementet i høringsnotatet
mente burde rettes opp, slik at bestemmelsen ly-
der: «Gebyr kommer ikke til anvendelse ved over-
tredelse av pålegg etter § 18 tredje ledd.»

I § 29 sjette ledd i konkurranse-
loven gis Kon-
gen hjemmel til i forskrift å gi nærmere regler om
beregning av overtredelsesgebyr. Departementet
skrev i høringsnotatet at «utmåling» er et bedre ord
enn «beregning». Utmåling er også benyttet i be-
stemmelsen om lempning av overtredelsesgebyr i
§ 31 første og annet ledd, og det er ikke ment at be-
grepene skal ha forskjellig innhold. Departementet
foreslo derfor at «beregning» erstattes av «utmå-
ling» i § 29 sjette ledd.

På tidspunktet for vedtagelsen av EØS-konkur-
ranseloven var det ikke endelig avklart hvilke EØS-

tilpasninger som ville bli gjort ved innlemmelsen av
rådsforordning (EF) nr. 1/2003. Det forelå heller
ingen oversettelse til norsk av forordningen. I etter-
tid har det vist seg at det har blitt enkelte forskjeller
i ordlyden mellom oversettelsen og lovteksten. De-
partementet foreslo derfor å endre § 3 tredje og
fjerde ledd i EØS-konkurranseloven for å bringe be-
stemmelsene i samsvar med formuleringene i over-
settelsen av artikkel 20 nr. 8 og artikkel 21 i ODA
protokoll 4 del I kapittel II.

EØS-konkurranseloven § 8 handler om nasjona-
le domstolars kompetanse i saker om overtredelse
av EØS-avtalen artikkel 53 eller 54. I første punk-
tum står det «... avgjørelser i henhold til EØS-avta-
len artikkel 53 og 54 ...». I høringsnotatet skrev de-
partementet at dette var noe upresist. Begrensning-
en i domstolenes kompetanse inntreffer når de
treffer avgjørelser i henhold til EØS-avtalen artikkel
53 eller 54. Departementet foreslo derfor at dette
skulle rettes, slik at § 8 første punktum skulle lyde:

«... avgjørelser i henhold til EØS-avtalen artik-
kel 53 eller 54 ...».

4.4.2 Høringsinstansene

Ingen av høringsinstansene hadde innvendinger
mot disse endringsforslagene.

4.4.3 Departementets vurdering

Departementet anbefaler at det gjennomføres
språklige endringer i lovene i tråd med forslagene i
høringsnotatet.

I høringsnotatet foreslo departementet at når
henvisning til to paragrafer bindes sammen med
«eller», skal paragraftegnet stå foran hvert enkelt
tall, og ikke sammen før tallene. De bestemmelse-
ne som særlig ble nevnt i denne forbindelse var
henvisninger i loven til forbudene i § 10 eller § 11.
Tilsvarende endringer foreslås også i konkurranse-
loven § 29 første ledd bokstav c, § 29 første ledd
bokstav f og § 30 første ledd bokstav c.

5 Lovforslagets administrative og økonomiske konsekvenser

Lovforslaget vil ikke ha administrative eller økonomiske konsekvenser av betydning.

6 Merknader til de enkelte bestemmelser

Til endringer i lov 5. mars nr. 11 om gjennomføring og kontroll av EØS-avtalens konkurranseregler mv. (EØS-konkurranseloven).

Til endringer i § 3 annet ledd:

Paragraf 3 *annet ledd* fastsetter at når tingretten prøver en begjæring om bevissikring etter konkurranse-
loven § 25 annet ledd, er rettens prøvelsesrett regulert av reglene i tredje til syvende ledd i § 3. Henvisningen til hvilke ledd i § 3 som regulerer tingrettens prøvelsesrett, er endret. Endringen skyldes at tredje og fjerde ledd i § 3 som tidligere regulerte prøvelsesretten, er opphevet og erstattet av fem nye ledd. Dette er omtalt i merknadene til § 3 nytt tredje til syvende ledd.

Til § 3 nytt tredje til syvende ledd:

Innholdet i tidligere tredje og fjerde ledd er omstrukturert i fem nye ledd.

Som tidligere tredje og fjerde ledd, regulerer nytt tredje til syvende ledd tingrettens prøvelsesrett når den prøver en begjæring om bevissikring i forbindelse med kontroller som foretas av EFTAs overvåkningsorgan (ESA). Endringene skyldes for det første behovet for å lovfeste ny artikkel 13 nr. 8 i ODA protokoll 4 del III kapittel XIII, som gjelder tingrettens adgang til å prøve ESAs beslutning om å foreta bevissikring etter EØS-avtalens bestemmelser om fusjonskontroll. Dette gjorde det nødvendig å endre systematikken i bestemmelsene. Paragraf 3 tredje, sjette og syvende ledd gjennomfører således artikkel 13 nr. 8. Videre er det nødvendig å rette opp ordlyden i bestemmelsene om tingrettens prøvelsesrett i saker om overtredelse av EØS-avtalen artikkel 53 eller artikkel 54, for å bringe dem i overensstemmelse med oversettelsen av artikkel 20 nr. 8 og artikkel 21 i ODA protokoll 4 del I kapittel II. Dette er gjennomført i nytt § 3 tredje, fjerde, femte og syvende ledd.

Ordlyden i nytt *tredje ledd* svarer innholdsmessig til tidligere § 3 tredje ledd første punktum. Bestemmelsen er imidlertid utvidet til å omfatte bevissikring også etter EØS-avtalens bestemmelser om

fusjonskontroll. Videre er ordlyden noe endret for å bringe den i samsvar med oversettelsen av artikkel 20 nr. 8 i ODA protokoll 4 del I kapittel II. Bestemmelsen innebærer at tingretten ved begjæring om bevissikring kan kontrollere at vedtaket fra EFTAs overvåkningsorgan er autentisk og prøve om de planlagte tvangsmidlene er vilkårlige eller går for langt i forhold til kontrollens gjenstand.

Nytt *fjerde ledd* tilsvarer tidligere § 3 tredje ledd annet punktum. Som følge av at § 3 nå regulerer prøvelsesretten ved bevissikring både etter EØS-avtalen artikkel 53, artikkel 54 og bestemmelser om fusjonskontroll, er det presisert at dette leddet bare gjelder ved overtredelse av EØS-avtalen artikkel 53 eller artikkel 54. For øvrig er ordlyden brakt i samsvar med oversettelsen av artikkel 20 nr. 8 i ODA protokoll 4 del I kapittel II.

Nytt *femte ledd* tilsvarer tidligere § 3 fjerde ledd. Også her er det gjort klart at bestemmelsen gjelder ved overtredelse av EØS-avtalen artikkel 53 eller artikkel 54. For øvrig er ordlyden brakt i samsvar med oversettelsen av artikkel 21 i ODA protokoll 4 del I kapittel II.

Sjette ledd gjennomfører artikkel 13 nr. 8 annet punktum i ODA protokoll 4 del III kapittel XIII. Bestemmelsen gjelder ved begjæring om bevissikring etter EØS-avtalens bestemmelser om fusjonskontroll. De relevante bestemmelsene er artikkel 57 i EØS-avtalen, protokoll 21 og 24 og vedlegg XIV til avtalen. Sjette ledd regulerer hvilke opplysninger retten, enten direkte eller gjennom Konkurransetilsynet, kan be ESA om når den prøver en begjæring om bevissikring.

Syvende ledd svarer til tredje og fjerde punktum i tidligere § 3 tredje og fjerde ledd. Bestemmelsen gjennomfører også artikkel 13 nr. 8 tredje og fjerde punktum i ODA protokoll 4 del III kapittel XIII. Syvende ledd omfatter således både bevissikring ved overtredelse av EØS-avtalen artikkel 53 eller 54 og bevissikring etter EØS-avtalens bestemmelser om fusjonskontroll. Dette er gjort klart ved en henvisning til tredje til sjette ledd. For øvrig er bestemmelsen brakt i overensstemmelse med oversettelsen av artikkel 20 nr. 8 og artikkel 21 i ODA protokoll 4 del I kapittel II.

Til ny § 7a:

Bestemmelsen fastslår at Konkurransetilsynet kan overføre en foretakssammenslutning til Kommisjonen etter reglene i EØS-avtalen protokoll 24. Bestemmelsen er nærmere begrunnet i punkt 3.3.4 i proposisjonen. Etter protokoll 24 artikkel 6 nr. 3 kan en eller flere EØS EFTA-stater slutte seg til en anmodning fra en eller flere EU-medlemsstater om overføring av en foretakssammenslutning til Kommisjonen. Vilkårene er at foretakssammenslutningen påvirker handelen mellom en eller flere EU-medlemsstater og en eller flere EØS EFTA-stater, og at den i betydelig grad truer med å påvirke konkurransen i den eller de EØS EFTA-statene som slutter seg til anmodningen.

Overføring av en foretakssammenslutning etter disse reglene er et prosessuelt anliggende, og ikke et enkeltvedtak. Forvaltningslovens regler om enkeltvedtak, herunder reglene om klage, kommer derfor ikke til anvendelse. Imidlertid vil en slik overføring normalt foregå i samforstand med partene i saken, og Konkurransetilsynet vil lytte til partenes argumenter. Videre følger det av fusjonsforordningen artikkel 22 at både Kommisjonen og medlemslandene plikter å informere partene om utviklingen i saken. Det samme vil gjelde for konkurransemyndighetene i EØS, jf. EØS-avtalen protokoll 24.

Protokoll 24 artikkel 6 nr. 3 inneholder tidsfrister for de nasjonale konkurransemyndighetenes saksbehandling. Siden Konkurransetilsynet bare kan slutte seg til anmodning om overføring av en sak til Kommisjonen fra en eller flere EU-medlemsstater, vil tilsynets tidsfrister bli styrt av fristene i fusjonsforordningen. Etter denne har en medlemsstat 15 virkedager på å slutte seg til en anmodning etter at den er blitt informert av Kommisjonen. Av protokoll 24 artikkel 6 nr. 3 tredje ledd jf. artikkel 13 i samme protokoll, følger det uttrykkelig at de nasjonale tidsfristene avbrytes i perioden fra ESA har mottatt en kopi av en anmodning om overføring og til det er besluttet hvilken myndighet som skal behandle foretakssammenslutningen. Dersom Konkurransetilsynet meddeler at det ikke ønsker å slutte seg til en overføring, opphører avbrytelsen av tidsfristene for tilsynets del. Videre følger det av samme bestemmelse at når Kommisjonen har besluttet å undersøke en foretakssammenslutning, så kan nasjonale konkurransemyndigheter ikke lenger anvende sin nasjonale konkurranselovgivning.

Til endring i § 8 første punktum:

Endringen retter opp en språklig upresis formulering og er nærmere omtalt under punkt 4.4 i proposisjonen.

Til endringer i lov 5. mars 2004 nr. 12 om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger (konkurranseloven).

Til endring i § 12 første ledd første punktum:

Det er foretatt en redaksjonell endring ved å plassere paragraftegnet foran hvert enkelt tall, og ikke sammen før tallene.

Til endring i § 12 fjerde ledd bokstav a:

Det er foretatt en redaksjonell endring ved å plassere paragraftegnet foran hvert enkelt tall, og ikke sammen før tallene.

Til endringer i § 13 første og annet punktum:

Det er foretatt en redaksjonell endring i disse ved å plassere paragraftegnet foran hvert enkelt tall, og ikke sammen før tallene.

Til endring i § 16 sjette ledd:

Det er foretatt en redaksjonell endring ved å plassere paragraftegnet foran hvert enkelt tall, og ikke sammen før tallene.

Til endringer i § 18 annet ledd:

Det er foretatt enkelte presiseringer i lovens krav til innhold av den alminnelige meldeplikten, for på denne måten å gi en mer korrekt beskrivelse av den informasjon Konkurransetilsynet faktisk har behov for i konkurranseanalysen.

I ny bokstav b er det uttrykkelig presisert at det skal opplyses om foretakssammenslutningens art. Det vises før øvrig til omtalen av denne bestemmelsen i punkt 4.1.

Bokstav c tilsvarende tidligere bokstav b.

Ny bokstav d erstatter gjeldende bokstav c. I bestemmelsen er det presisert at det kun skal gis informasjon om *norske* markeder som berøres av foretakssammenslutningen. Uttrykket «har» er erstattet med «får» for å presisere at det er markeder hvor markedsandelen endres det spørres etter.

I ny bokstav d er det også rettet opp en uteglemmelse i gjeldende bokstav c, gjennom tilføyselsen «og foretak i samme konsern».

Ny bokstav e erstatter gjeldende bokstav d. Bestemmelsen gjør det klart at foretakene skal angi sine konkurrenter, kunder og leverandører i hvert av markedene som beskrevet i den nye bokstav d, jf. ovenfor. For nærmere omtale av bestemmelsen vises til punkt 4.1.

Ny bokstav f erstatter gjeldende bokstav e. Bestemmelsen gjør det klart at også årsregnskapet, i tillegg til årsberetningen, skal legges ved meldingen dersom disse dokumentene ikke er offentlig tilgjengelige. Regnskap og årsberetning som er levert Brønnøysundregistrene anses som offentlig tilgjengelige.

Nytt siste punktum i annet ledd skal klargjøre at det er irrelevant med opplysninger om foretak «i samme konsern» på selgersiden i den alminnelige meldingen. Det skal bare gis informasjon om foretak i samme konsern som det eller de foretak som overtar kontroll. Dersom det overtatte foretaket selv er morselskap i et konsern, skal det gis opplysninger om foretakene i dette konsernet.

Til nytt § 18 sjette ledd:

Bestemmelsen er ny og gir Konkurransetilsynet hjemmel til å lempe kravene til den alminnelige meldingen på samme måte som tilsynet i dag kan lempe kravene til fullstendig melding. For nærmere omtale vises til punkt 4.1.

Til endring i § 19 tredje ledd:

Bestemmelsen er endret slik Konkurransetilsynet gis hjemmel til å pålegge midlertidig gjennomføringsforbud ved såkalte minoritetserverv, jf. loven § 16 annet ledd. Endringen innebærer at slike erverv, i motsetning til foretakssammenslutninger slik disse er definert i § 17, ikke omfattes av det automatiske gjennomføringsforbudet. Konkurransetilsynet kan imidlertid etter en konkret vurdering gi et pålegg om midlertidig gjennomføringsforbud for minoritetserverv.

Til endring i § 21 annet ledd første punktum:

Henvisningen til § 16 «andre» ledd i § 21 annet ledd første punktum er endret til § 16 «annet» ledd.

Til ny § 21a:

Den nye bestemmelsen angir rekkevidden av nasjonale fusjonskontrollbestemmelser i forhold til fusjonsregelverket i EØS. For nærmere omtale av denne bestemmelsen vises det til punkt 3.3.

I bestemmelsen henvises det til begrensninger som følger av EØS-konkurranseloven § 7a. Denne bestemmelsen innebærer at Konkurransetilsynet kan overføre en foretakssammenslutning til behandling i Kommisjonen etter nærmere bestemmelser i EØS-avtalen protokoll 24. I disse tilfellene skal Kommisjonen anvende reglene i fusjonsforord-

ningen. For nærmere omtale av EØS-konkurranseloven § 7a vises til omtale i punkt 3.3 og merknadene til denne bestemmelsen.

Den nye bestemmelsen henviser også til begrensninger som følger av forskrifter gitt i medhold av EØS-konkurranseloven. Etter disse reglene kan en sak overføres til ESA. Med dette menes begrensninger som følger av forskrift 4. desember 1992 nr. 964 om materielle konkurranseregler i EØS samt forskrift 4. desember 1992 nr. 966 om prosessuelle konkurranseregler i EØS m.v.

Til endring i § 23:

Uttrykket «foretak» erstatter begrepet «erverdrirende» som kom med i loven ved en inkurie. Endringen bringer ordbruken i overensstemmelse med resten av loven. Det vises for øvrig til omtale i punkt 4.4.

Til endring i § 27 annet ledd første punktum:

Enhver med rettslig interesse gis i bestemmelsen krav på innsyn i dokumenter hos konkurransemyndighetene i en avsluttet sak om «overtredelse av § 10, § 11 eller pålegg etter § 12». Uttrykket «pålegg etter» er føyd til for å klargjøre at § 12, som gjelder Konkurransetilsynets adgang til å gi pålegg om opphør av ulovlig adferd, i seg selv ikke angir noen handlingsnorm som kan overtres, men at det er vedtak truffet i medhold av § 12 som eventuelt er overtrådt. Endringen er nærmere omtalt i punkt 4.4.

Til endringer i § 29 første ledd:

For å skape en tydelig sammenheng med § 10 (forbudet mot konkurransebegrensende avtaler mellom foretak) og § 12 (pålegg om å bringe ulovlig atferd til opphør mv.), hvor det skilles mellom «foretak» og «sammenslutninger av foretak», fremgår det nå uttrykkelig av første ledd at også sammenslutninger av foretak kan ilegges overtredelsesgebyr.

Det er også foretatt en redaksjonell endring i første ledd bokstav c og f, ved å plassere paragraftegnet foran hvert enkelt tall, og ikke sammen før tallene.

Til endring i § 29 annet ledd:

Ifølge bestemmelsen slik den lyder etter endringen, kommer gebyr ikke til anvendelse ved overtredelse av «pålegg etter § 18 tredje ledd». Konkurranseloven § 18 tredje ledd gir hjemmel og frister for

Konkurransetilsynet til å gi pålegg om fullstendig melding. Det vises for øvrig til omtale i punkt 4.4 og tilsvarende endring i § 27 annet ledd første punktum ovenfor.

Til endring i § 29 femte ledd:

Det er foretatt en redaksjonell endring ved å plassere paragraftegnet foran hvert enkelt tall, og ikke sammen før tallene.

Til endring i § 29 sjettede ledd:

Kongen gis i bestemmelsen hjemmel til i forskrift å gi nærmere regler om «utmåling». «Utmåling» erstatter ordet «beregning» fordi det er mer dekkende og dessuten er benyttet i bestemmelsen om

lempning av overtredelsesgebyr i § 31 første og annet ledd.

Til endring i § 30 første ledd bokstav c:

Det er foretatt en redaksjonell endring ved å plassere paragraftegnet foran hvert enkelt tall, og ikke sammen før tallene.

Arbeids- og administrasjonsdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om endringer i EØS-konkurranseloven og konkurranse-
loven.

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i EØS-konkurranseloven og konkurranse-
loven i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i EØS-konkurranseloven og konkurranse- loven

I

I lov 5. mars 2004 nr. 11 om gjennomføring og kontroll av EØS-avtalens konkurranseregler mv. (EØS-konkurranseloven) gjøres følgende endringer:

§ 3 annet ledd skal lyde:

Når tingretten prøver en begjæring om bevissikring etter konkurranse-
loven § 25 annet ledd, er
rettens prøvelsesrett regulert av reglene i tredje til syvende ledd.

§ 3 tredje og fjerde ledd oppheves.

§ 3 nye tredje til syvende ledd skal lyde:

Ved begjæring om bevissikring som gjelder adgang til lokaler, eiendommer og transportmidler som tilhører foretak eller sammenslutninger av foretak, prøver retten om EFTAs overvåkningsorgans vedtak er autentisk og at de planlagte tvangsmidlene verken er vilkårlige eller går for langt i forhold til kontrollens gjenstand.

Når retten ved begjæring om bevissikring ved mistanke om overtredelse av EØS-avtalen artikkel 53 eller artikkel 54 prøver om tvangsmidlene er forholdsmessige, kan den direkte eller gjennom Konkurransetilsynet anmode EFTAs overvåkningsorgan om nærmere forklaringer, særlig om hvilke grunner EFTAs overvåkningsorgan har til å mistenke at det foreligger en overtredelse av EØS-avtalen artikkel 53 eller artikkel 54, hvor alvorlig den antatte overtredelsen er og på hvilken måte det berørte foretaket har medvirket.

Ved begjæring om bevissikring ved mistanke om overtredelse av EØS-avtalen artikkel 53 eller artikkel 54 som gjelder adgang til andre lokaler, eiendommer og transportmidler enn nevnt i tredje ledd, herunder private hjem, prøver retten om vedtaket fra EFTAs overvåkningsorgan er autentisk og at de planlagte tvangsmidlene verken er vilkårlige eller går for langt, særlig i forhold til hvor alvorlig den antatte overtredelsen er, betydningen av det ønskede bevismaterialet, det berørte foretakets medvirkning og den rimelige sannsynligheten for at bøker og forretningsdokumenter som gjelder kontrollens gjenstand, oppbevares i lokalene det er anmodet om tillatelse for. Retten kan direkte eller gjennom Konkurransetilsynet anmode EF-

TAs overvåkningsorgan om nærmere forklaringer om de forhold den må ha kjennskap til for at den skal kunne prøve om de planlagte tvangsmidlene er forholdsmessige.

Når retten ved begjæring om bevissikring etter EØS-avtalens bestemmelser om fusjonskontroll prøver om tvangsmidlene er forholdsmessige, kan den direkte eller gjennom Konkurransetilsynet anmode EFTAs overvåkningsorgan om nærmere forklaringer om kontrollens gjenstand.

Retten kan likevel etter tredje til sjette ledd verken prøve nødvendigheten av kontrollen eller kreve å få de opplysninger som finnes i EFTAs overvåkningsorgans saksdokumenter. Det er EFTA-domstolens oppgave å prøve lovligheten av vedtaket fra EFTAs overvåkningsorgan.

§ 3 femte og sjette ledd blir nye åttende og niende ledd.

Ny § 7a skal lyde:

Overføring av saker om foretakssammenslutninger til Kommisjonen

Konkurransetilsynet kan overføre behandlingen av en sak om foretakssammenslutning til Kommisjonen etter reglene i EØS-avtalen protokoll 24.

§ 8 første punktum skal lyde:

Når domstolene treffer avgjørelser i henhold til EØS-avtalen artikkel 53 eller 54 om avtaler, beslutninger eller opptreden som allerede er gjenstand for en beslutning fra EFTAs overvåkningsorgan, kan de ikke treffe avgjørelser som er i strid med den beslutning som EFTAs overvåkningsorgan har truffet.

II

I lov 5. mars 2004 nr. 12 om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger (konkurranseloven) gjøres følgende endringer:

§ 12 første ledd første punktum skal lyde:

Konkurransetilsynet kan pålegge foretak eller sammenslutninger av foretak som overtrer forbudene i § 10 eller § 11, å bringe overtredelsen til opphør.

§ 12 fjerde ledd bokstav a skal lyde:

- a) rimelig grunn til å anta at § 10 eller § 11 er overtrådt og

§ 13 første og annet punktum skal lyde:

I saker av prinsipiell eller stor samfunnsmessig betydning kan Kongen i statsråd tillate atferd i strid med forbudet i § 10 eller § 11, gi pålegg etter § 12 og omgjøre Konkurransetilsynets vedtak etter § 12. En tillatelse til atferd i strid med § 10 eller § 11 har ingen virkning i forhold til overtredelser av lovens forbud eller vedtak truffet i medhold av loven før tillatelsen blir gitt.

§ 16 sjette ledd skal lyde:

Begrensninger som er direkte knyttet til en foretakssammenslutning eller et erverv som nevnt i annet ledd, er ikke i strid med § 10 eller § 11 dersom de er nødvendige for gjennomføring av foretakssammenslutningen eller ervervet, og foretakssammenslutningen eller ervervet sammen med de tilknyttede begrensningene ikke fører til eller forsterker en vesentlig begrensning av konkurransen i strid med lovens formål.

§ 18 annet ledd skal lyde:

Meldingen skal inneholde

- a) navn og adresse på partene i fusjonen eller den eller de som overtar kontroll,
 b) opplysninger om foretakssammenslutningens art,
 c) beskrivelse av de involverte foretakene og foretak i samme konsern,
 d) beskrivelse av markeder i Norge, eller som Norge er en del av, hvor de involverte foretakene og foretak i samme konsern får en markedsandel på over 20 prosent som følge av foretakssammenslutningen,
 e) navn på de fem viktigste konkurrenter, kunder og leverandører i hvert av markedene beskrevet under bokstav d, og
 f) årsberetning og årsregnskap for de involverte foretakene og foretak i samme konsern, dersom disse ikke er offentlig tilgjengelige.

Ved erverv av kontroll skal det bare gis opplysninger om foretak i samme konsern som det eller de foretakene som overtar kontroll.

§ 18 nytt sjette ledd skal lyde:

Konkurransetilsynet kan i den enkelte sak lempe kravene til alminnelig melding etter denne bestemmelsen.

§ 19 tredje ledd skal lyde:

Konkurransetilsynet kan gi pålegg om midlertidig gjennomføringsforbud og andre tiltak dersom det er

- a) rimelig grunn til å anta at foretakssammenslutningen eller erverv som nevnt i § 16 annet ledd kan lede til eller forsterke en vesentlig begrensning av konkurransen og
 b) nødvendig med et midlertidig forbud for å sikre gjennomføringen av eventuelle inngrep etter § 16.

§ 21 annet ledd første punktum skal lyde:

Dersom vilkårene i § 16 første eller annet ledd er oppfylt, kan Kongen i statsråd i saker av prinsipiell eller stor samfunnsmessig betydning, treffe vedtak etter §§ 16, 18 og 19.

Ny § 21a skal lyde:

Forholdet til EØS-konkurranseloven

Reglene i dette kapittelet gjelder med de begrensninger som følger av EØS-konkurranseloven § 7a og forskrifter gitt i medhold av EØS-konkurranseloven.

§ 23 første punktum skal lyde:

Konkurransetilsynet kan, dersom det er nødvendig for å fremme konkurransen, pålegge foretak å merke, ha oppslag om eller gi annen underretning om pris, forretningsvilkår og kvalitet ved salg av varer og tjenester.

§ 27 annet ledd første punktum skal lyde:

Enhver med rettslig interesse kan kreve innsyn i dokumenter hos konkurransemyndighetene i en avsluttet sak om overtredelse av § 10, § 11 eller pålegg etter § 12.

§ 29 første ledd skal lyde:

Et foretak eller en sammenslutning av foretak kan ilegges overtredelsesgebyr dersom foretaket eller sammenslutningen av foretak eller noen som handler på deres vegne, forsettlig eller uaktsomt

- a) overtrer §§ 10, 11, 18 første ledd eller 19 første ledd,
 b) overtrer vedtak etter §§ 12, 16, 19 tredje ledd eller 23,
 c) unnlater å etterkomme pålegg etter § 24 eller § 25,
 d) gir uriktige eller ufullstendige opplysninger til konkurransemyndighetene,
 e) bryter forsegling foretatt i medhold av § 25,
 f) overtrer forskrift i medhold av § 14 eller § 23, eller
 g) medvirker til overtredelser av bokstav a til f.

§ 29 annet ledd skal lyde:

Gebyr kommer ikke til anvendelse ved overtredelse av pålegg etter § 18 tredje ledd.

§ 29 femte ledd skal lyde:

Adgangen til å ilegge gebyr foreldes etter 10 år ved overtredelse av § 10 eller § 11 i denne loven. Andre overtredelser foreldes etter 5 år. Fristen avbrytes ved at Konkurransetilsynet tar skritt til sikring av bevis etter lovens § 25 eller meddeler et foretak at det er mistenkt for overtredelse av loven eller et vedtak truffet i medhold av loven.

§ 29 sjettede ledd skal lyde:

Kongen kan ved forskrift gi nærmere regler om *utmåling* av overtredelsesgebyr.

§ 30 første ledd bokstav c skal lyde:

c) unnlater å etterkomme pålegg etter § 24 eller § 25,

III

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

